İçerik

Ders Kodu	Dersin Adı	Yarıyıl	Teori	Uygulama	Lab	Kredisi	AKTS
SP 631	Siyasal Alanda Dinsellik ve Dünyevilik	1	3	0	0	3	8

Ön Koşul	
Derse Kabul Koşulları	

Dersin Dili	Türkçe
Türü	Seçmeli
Dersin Düzeyi	Doktora
Dersin Amacı	Siyasal alanda kutsallığın ve dünyevi olanın kesişme, ayrışma ve bütünleşme anları üzerine yoğunlaşacak. Toplumsal siyasal alanlarda gözlenen dini ve dünyevi kutsallaştırma operasyonlarını çözümlemeyi amaçlayan dersde, teorik düzeyde devlet antropolojisinin ve siyaset sosyolojisinin geliştirdiği kavramsal çerçeveden hareketle Türkiye'de kimi zaman iç içe geçen dinin siyasallaşması ve siyasetin kutsallaştırılmasıyla ilgili toplumsal, siyasal olgular ve bunlarla ilintili önemli aktörler inceleme nesnesi olarak ele alınacaktır.
İçerik	Siyasal / milli semboller ve ritüeller / törenler üzerine sosyal bilimler yazınında, tarih, din sosyolojisi, siyasi antropoloji ve siyaset bilimi disiplinlerinin dahil olduğu multidisipliner tarzda araştırmalar yapılmaktadır. Bu ders çerçevesinde öncelikle siyasi iktidarın kutsallığı, sivil din ve siyasi ritüellerin işlevlerine dair tarihsel, kuramsal bir giriş yapılacak ve ardından Osmanlı devletinde resmi törenler, buralarda uygulanan sahneleme düzenekleri ve kullanılan semboller ele alınacaktır. 19. Yüzyıldan itibaren gündeme gelen Osmanlı modernleşme çabaları sadece idareye dair mekanik bir yenileşme olmayıp özellikle devlete dair sembol ve törenlerin dönüşümü bağlamında siyasi ve kültürel bir değişimi de gündeme getirmiştir. “Geleneğin icadı” kavramı çerçevesinde yorumlayacağımız, geç dönem Osmanlısında geleneksel biçiminden tamamıyla farklılaşan Cuma Selamlıkları, Hürriyet Bayramı gibi yenilikler, Osmanlı padişah tuğralarının yeniden yorumlanmasıyla modern devletin simgesi olarak tasarlanan Arma-i Osmani, Mehteran-ı Hümayun’dan Mızıka-i Hümayun’a geçiş; söz konusu değişimi resmeden örnekler arasında sayılabilir. Daha sonra Türkiye’de modern ulus-devletin kuruluş sürecinde genç Cumhuriyetin Osmanlı geçmişiyle bağlarını koparma eğilimi çerçevesinde siyasal semboller ve ritüeller etrafında ifade bulan “eski/yeni” karşıtlıkları çözümlenecektir. Resmi nitelikli ritüeller ve sembollerin ulus kimlik inşasında ve ulusal olanın sınırlarını belirlemedeki rolü ve önemi, ulusal bayramlar ve anma günleri, anıt heykeller, marşlar, şiirler ve piyesler ele alınarak incelenecektir. Bu çerçevede derslerde zaman zaman Osmanlı ve cumhuriyet dönemine ilişkin resim, gravür, minyatür, fotoğraf ve film gibi görseller ve Osmanlı mehter alayı ve Mızıka-i Hümayun marşları gibi ses kayıtları kullanılacaktır.

Kaynaklar	Kitaplar: Eric. J. Hobsbawm- Geleneğin icadı. Agora kitaplığı, 2006. Hakan T. Karatepe- Padişahım çok yaşa. Osmanlı devletinin son zamanında merasimler. Kitap yay., 2004. Sibel Özbudun- Ayinden törene. Anahtar kitaplar, 1997. Selim Deringil- Simgeden Millete. II. Abdülhamid'den Mustafa Kemal'e devlet ve millet. İletiştim yay., 2007. Esra Özyürek- Modernlik nostaljisi: Kemalizm, laiklik ve gündelik hayatta siyaset. Boğaziçi Üniversitesi yay., 2008. Christopher S. Wilson- Anıtkabir'in ötesi. Atatürk'ün mezar mimarisi. Ulusal belleğin inşası ve sürdürülmesi. KÜY, 2015. Paul Connerton- Toplumlar nasıl anımsar ? Ayrıntı, 1999. Aylin Tekiner- Atatürk Heykelleri. Kült, Estetik, Siyaset. İstanbul, İletişim , 2014. Mehmet Ali Sanlıkol- Çalıcı Mehterler. İstanbul, YKY, 2011. Makaleler: Paul Zawadzki- "Milliyetçilik, demokrasi ve din". Milliyetçiliği yeniden düşünmek. İletişim, 2010. E. Zeynep Güler- "Bir ulusal hafıza mekanı olarak Gelibolu Yarımadası", Türk sağı. Mitler, fetişler, düşman imgeleri. İletişim, 2012. Faik Gür- "Atatürk heykelleri ve Türkiye'de resmi tarihin görselleşmesi", Toplum ve Bilim, 2001 Alev Erkmen- Osmanlı Türkiyesi ile Cumhuriyet Türkiyesi'nin anıtları: Timsal ve temsil üzerine notlar", Cumhuriyetin mekanları, zamanları, insanları, (içerisinde), ss. 31-51. Bülent Batuman- "Okul cephelerinden cumhurbaşkanlığı sarayına: mimari temsil olarak Osmanlı-Selçuklu ve ulusun millet olarak (yeniden) inşası. Arredamento Mimarlık, sayı 285, 2014/12, ss. 65-73. Arzu Öztürkmen- "Milli bayramlar: şekli ve hatırası I, II", Toplumsal tarih, S 28 ve 29, Nisan-Mayıs 1996. Özbay Güven- "Osmanlıdan Cumhuriyete Gençlik ve Spor Bayramları", Toplumsal Tarih, 65, Mayıs 1999, 33-38. Melis Süloş- "Bir Cumhuriyete iki bayram. Cumhuriyet döneminde 1908 Hürriyet Bayramı kutlamaları", Toplumsal tarih, 151, Temmuz 2006, ss. 72-75. Birol Caymaz- "Cumhuriyet'in 10. yıl kutlamaları", Bilgi ve bellek, kış 2007, ss. 115-139. Reşat Nuri Güntekin- "Balo" s.99-105, Anadolu notları I-II. İnkılâp yay Saime Tuğrul- "Ritmik beden, belleğin ritmi. Bir 29 ekim anısı. Toplum ve Bilim, 2010, 117, ss. 41-55Eric Jean Zürcher- "Atatürk imgeleri", Savaş devrim ve uluslaşma. İstanbul, Bilgi üniv. Yay., 2005, ss. 253-263. Nazlı Ökten- "Ölümsüz bir ölüm, sonsuz bir yas: Türkiye'de 10 kasım", ss. 325-346, Esra Özyürek (derleyen)- Türkiye'nin toplumsal hafızası. İletişim yay. 2001. Birol Caymaz- "Atatürk kültü etrafında seküler dinsellik", Suriçinde bir yaşam. Toktamış Ateş'e armağan, İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2014, ss. 319-336. Cengiz Kırlı- Sultan ve kamuoyu. (içerisinde), " Görmek ve görülmek: II. Mahmud'un memleket gezileri" ss 26-37, İş bankası yay, 2009. Faik Gür- "Erken cumhuriyette siyaset, propaganda, sanat ve ulusun inşasi » Sosyoloji Dergisi, 2014-2015; (31-32): 135-173. Birol Caymaz- "The construction and re-construction of the civil religion around the cult of Atatürk", MIDDLE EASTERN STUDIES, Volume 55, 2019, Issue 6. Mehmet Şahingöz- « Osmanli'dan milli mücadeleye istiklâl-i osmani günü kutlamaları », Osmanlı, C1, siyaset, Güler Eren (ed.), Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, 194-201. Süha Umur- « Osmanlı imparatorluğunda resmi marşlar », Tarih ve Toplum, Kasım 1986.

Teori Konu Başlıkları

Hafta	Konu Başlıkları
1	Dersin tanıtılması ve organizasyonu. Ders tanıtım belgesinin dağıtılması ve kaynakların genel tanıtımı.
2	Kavramsal çerçeve ve tarihsel arkaplanın sunulması.
3	Konunun devamı.
4	Osmanlı devletinde törenler : cülus ve biat.
5	Kılıç alayı ve kılıç kuşanma töreni.
6	Gelenek ve değişim, "geleneğin icadı"
7	Cuma selamlığı
8	Hürriyet Bayramı.
9	Tuğradan Armai Osman-i'ye.
10	Mehterhaneden Muzikai Hümayun'a.

Hafta	Konu Başlıkları
11	Ulusal kahraman Atatürk imgesi üzerine.
12	Ulusal sembol olarak Atatürk anıt heykelleri.
13	Ulus devletin kuruluşu ve kentsel mekanın düzenlenmesi. "Türkiye'nin kalbi Ankara".
14	Modern Türkiye’de milli bayramlar. Cumhuriyet'in 10. Yıl kutlamaları.